

УДК 41:378:351.745.5

Дягілєва Людмила Дмитрівна
Харківський національний університет внутрішніх справ
(Харків, Україна)

ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ВИЩИХ ЮРИДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Анотація. В статті представлені основні проблеми навчання іноземної мови у вищих юридичних навчальних закладах. Автор розглядає можливі варіанти роз'язання проблем.

Ключові слова: навчання іноземної мови, мовна підготовка, професійна діяльність, професійна підготовка, вищі юридичні навчальні заклади.

Дягилева Людмила Дмитриевна
Харьковский национальный университет внутренних дел
(Харьков, Украина)

ПРОБЛЕМЫ ОБУЧЕНИЯ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ В ВЫСШИХ ЮРИДИЧЕСКИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Аннотация. В статье представлены основные проблемы обучения иностранному языку в высших юридических учебных заведениях. Автор рассматривает возможные варианты решения данных проблем.

Ключевые слова: обучение иностранному языку, языковая подготовка, профессиональная деятельность, профессиональная подготовка, высшие юридические учебные заведения

Diagilieva Liudmyla D.
Kharkiv National University of Internal Affairs
(Kharkiv, Ukraine)

PROBLEMS OF TEACHING FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER LEGAL EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Abstract. The article presents the main problem of teaching foreign language in higher legal educational institutions. The author examines the possible solutions.

Keywords: teaching foreign language, language training, professional activities, professional training, higher legal educational institutions

Динамізм світових подій, політичні, соціально-економічні зміни, розширення міжнародних зв'язків України та інтеграція до європейської спільноти обумовили актуальність необхідності вивчення майбутніми фахівцями принаймні однієї-двох іноземних мов. У такому контексті «особистісна багатомовність» [1] і полікультурність мають стати запорукою успішності професійної діяльності фахівців, зокрема фахівців юридичного

профілю. Інтеграція до європейської спільноти та необхідність відповідати європейським вимогам до компетентності фахівців права обумовили необхідність постановки та роз'язання деяких проблем, пов'язаних з питанням підвищення ефективності навчання іноземної мови у вищих юридичних навчальних закладах.

Проблемам підвищення ефективності навчання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах присвячено роботи таких авторів, як О. Артюхова, Г. Барабанова, Л. Безугла, О. Бондаренко, Р. Гришкова, Д. Демченко, Я. Довгополова, І. Костікова, Л. Кургут, М. Левшин, В. Луговий, А. Мартинюк, О. Морозова, С. Ніколаєва, Н. Оніщенко, В. Пасинок, Л. Піхтовнікова, Е. Полат, В. Самохіна, І. Свердлова, Л. Солощук, І. Фролова, О. Чорновол-Ткаченко, І. Шевченко та інші [2-8].

Як засіб активізації процесу навчання іноземних мов зарубіжні дослідники пропонують найчастіше структурно-глобальні, аудіо-візуальні методи, комунікативний та діяльнісний підходи [9, 10].

Дуже цікавими для використання у навчальних закладах є сучасні педагогічні освітні практики, пов'язані з інформаційними технологіями. Це й адаптивне навчання, віртуальні класи, масові відкриті онлайн курси (МООС), синхронне й асинхронне, змішане, перевернуте (перевернутий клас), «хмарне», мобільне, самостійно кероване навчання, система управління навчальним процесом (LMS), система управління курсом (CMS), E-Learning, технологія 1:1, гейміфікація [11], SMART технології [12].

Більшість дослідників акцентують увагу на те, що процес викладання дисциплін в умовах вищого навчального закладу має власну специфіку, яка виявляється у центруванні навчального процесу на тих, хто навчається. У якості засобів організації навчального процесу найчастіше пропонується застосування таких активних методів навчання, як метод проєктів, проблемний підхід, навчання через виконання дослідницьких робіт. На думку багатьох дидактичних засоби, методи та технології навчання у вищих навчальних закладах мають спрямовуватися на формування у студентів навичок самостійно вчитися [13]. За таких умов має змінитися характер взаємодії викладача та студента, де викладач має створювати педагогічні ситуації, які максимальною мірою сприятимуть автономії студентів під час їх індивідуальної роботи, обробці інформації, здійсненні певної ролі в груповій діяльності.

Раніше нами вже були затронуті деякі питання організації мовної підготовки майбутніх правоохоронців в нових умовах їх професійної діяльності [14]. У ході подальших досліджень та на підставі власної педагогічної практики нами були визначені актуальні проблеми, пов'язані з навчанням іноземної мови у вищих юридичних навчальних закладах.

По-перше, до таких проблем можна віднести проблему дидактичного характеру, пов'язану з пошуком засобів, методів та технологій навчання іноземних мов в умовах вищих навчальних закладів юридичного профілю з метою організації активної та самостійної пізнавальної діяльності тих, хто навчається. На нашу думку, розв'язання проблем полягає у вирішенні таких питань, як: 1) розробка відповідного змісту іншомовного професійного навчання, спрямованого на набуття професійних знань та формування професійних умінь та навичок; 2) врахування моделі мовної особистості (вербально-семантичний, когнітивний та прагматичний рівні) та типів

комунікативних потреб (контактовстановлюючі, інформаційні та здійснення впливу) тих, хто навчається; 3) підбір або розробка відповідних до змісту навчання засобів, методів, технологій навчання; 4) визначення «технічного» аспекту, пов'язаного з використанням інформаційних технологій навчання.

Слід зазначити, що не існує універсальної методики або технології, а новітні методи не є автоматично запорукою успіху. При оцінюванні ефективності того чи іншого засобу, методу або технології навчання слід враховувати такі чинники як майстерність викладача, рівень мовної та мовленнєвої підготовки тих, хто навчається. Навіть такий чинник як відсутність мотивації у студентів взмозі звести нанівець будь – яку новітню технологію навчання. Слід зазначити також необхідність визначення відповідних методик для організації дистанційного навчання та неперервної освіти.

По-друге, вищі початкові юридичні заклади стикаються з проблемою, пов'язаною з організацією процесу навчання відповідно до профілю навчального закладу та майбутньої професії завтрашніх фахівців. Безумовно, процес навчання має поступово наближати майбутніх фахівців до реальних ситуацій професійної діяльності. Саме у такому випадку мова йде про професійні цілі, професійне спрямоване, прагматичне та конкретне навчання [15]. Розв'язання проблеми полягає не стільки у визначенні ефективності обраної методики, методу або технології у навчанні іноземної мови як такої, скільки у можливості у викладанні останньої сформувати у тих, хто навчається професійні вміння та навички.

Розв'язання цієї проблеми ми вбачаємо в міжпредметних зв'язках, в використанні таких засобів, методів, технологій навчання, які зможуть максимальної мірою змодельовати майбутню професійну діяльність, в організації цілого спектру позааудиторної роботи, пов'язаною з використанням іноземної мови та водночас з майбутньою професією. Подібне можливе, наприклад в проведенні спільних з іноземними навчальними закладами заходів (проектів, конференцій, симпозиумів, круглих столів, різноманітних конкурсів та вікторин тощо). Кращі студенти, які добре володіють іноземною мовою, можуть надавати допомогу практичним підрозділам в якості перекладачів.

По-третє, існує власне лінгвістична проблема, яка пов'язується зі специфікою змісту іноземної мови та роллю і місцем рідної мови в процесі навчання іноземних мов саме в вищих юридичних навчальних закладах.

Зазвичай, у такому питанні серед викладачів та дидактів немає єдиної думки. Є такі, які вважають доцільним переклад та пояснення рідною мовою складних мовних явищ, інші зовсім ігнорують або наполягають на забороні вживання рідної мови в процесі викладання іноземної. На нашу думку, за умов необхідності навчання великого пласту юридичних термінів, які необхідно знати майбутньому фахівцю є доцільною певна методика викладання термінології, де лінгвістична медіація буде цілеспрямованою та методично обгрунтованою.

Отже, організація навчання іноземної мови у вищих навчальних юридичних закладах як цілеспрямований, професійно орієнтований, неперервний, рівневий, поступовий, системний процес з чітко скоординованими складовими можливий за умов розв'язання деяких актуальних проблем дидактичного, «професійного» та лінгвістичного

характеру. Наступні наукові пошуки вбачаємо в подальшому експериментальному дослідженні кожної з проблем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Концепція мовної освіти в Україні – Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua/>.
2. Артюхова О.В. Іншомовна підготовка студентів нефілологічних спеціальностей до міжкультурної взаємодії / О.В. Артюхова // Наукові праці. – Миколаїв: МНАУ, 2011. – Вип. 161. – Том 173. – С. 120-123.
3. Барабанова Г.В. Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ: монографія / Г.В. Барабанова. – К.: Фірма «ІНКОС», 2005. – 315 с.
4. Пасинок В. Г. Сучасні фундаментальні теорії та інноваційні практики навчання іноземної мови у ВНЗ: колект. монографія / В.Г. Пасинок, Я.В. Довгополова, І.І. Костікова, А.П. Мартинюк, І.О. Свердлова, Л.Р. Безугла, Є.В. Бондаренко, Л. П. Кургут, О. І. Морозова, Н.А. Оніщенко, Л.С. Піхтовнікова, В.О. Самохіна, Л. В. Солощук, І.Є. Фролова, О.О. Чорновол-Ткаченко, І.С. Шевченко; ред.: В.Г. Пасинок; Харків. нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. - Харків, 2014. – 326 с.
5. Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі. Монографія / [В. Луговий, М. Левшин, О. Бондаренко та ін.]. За заг. ред. В.П. Андрущенко, В.І. Лугового. – К.: «Педагогічна думка», 2011. – 260 с.
6. Методика формування міжкультурної іншомовної професійної компетенції: Курс лекцій: навч.-метод. посібник для студ. мовних спец. осв.-кваліф. рівня «магістр» / За ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2011. – 344 с.
7. Гришкова Р. О. Педагогічні засади формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів нефілологічних спеціальностей: дис. на здобуття наук. ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04. – Київ, 2008.
8. Демченко Д. І. Формування професійної іншомовної компетентності майбутніх юристів у фаховій підготовці: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Д. І. Демченко; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2010 – 20 с.
9. Caré J.-M., «Inventer pour apprendre: les simulations globales», dans Abry D. et Gruca I. (coord.), Lidil, n° 16, L 'Apport des centres de FLE à la didactique des langues, Grenoble 3, décembre 1997, p. 107-126.
10. Пассов Е. И. Коммуникативное иноязычное образование. Концепция развития индивидуальности в диалоге культур. – Липецк: ЛГПИ – РЦИО, 2000. – 216 с.
11. Електронний ресурс – Режим доступу: <http://www.educatorstechnology.com/2013/03/14-technology-concepts-every-teacher.html>
12. Smart-технології в Україні і світі - Електронний ресурс – Режим доступу: <http://molodi.in.ua/smart-tehnolohiji/>.
13. Claude Bertrand. Soutenir la transformation pédagogique dans l'enseignement supérieur – Режим доступу: http://www.letudiant.fr/static/uploads/medias/EDU_EDU/2/5/253025-rapport-pedagogie-vdiff-01-07-14-original.pdf